

ДО:

**ПРЕЗИДЕНТА НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-Н РУМЕН РАДЕВ**

**ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ПАРЛАМЕНТАРНАТА
КОМИСИЯ ПО ПОЛИТИКИТЕ
ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА
Г-Н АНТОН ДОНЧЕВ**

**МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-Н БОЙКО БОРИСОВ**

КОПИЕ ДО:

**МИНИСТЪРА НА
ПРАВОСЪДИЕТО
Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА**

**МИНИСТЪРА НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА Г-Н КРАСИМИР
ВЪЛЧЕВ**

**МИНИСТЪРА НА ВЪНШНИТЕ
РАБОТИ
Г-ЖА ЕКАТЕРИНА
ЗАХАРИЕВА**

**ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА
БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА
Г-Н ПЕТЪР ХАРАЛАМПИЕВ**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На 28 октомври 2017 г. в София по инициатива на Културно-просветно дружеството за връзки с бесарабските и таврийските българи „Родолюбец“ се проведе девета по ред кръгла маса на тема: "Гражданските организации и българите в Бесарабия, Таврия и Крим". Участниците във форума обсъдиха редица актуални въпроси, сред които се открояваше този за състоянието и перспективите на политиката на България спрямо българските общности зад граница.

България се стреми да води последователна държавническа политика спрямо сънародниците ни в Молдова, Украйна, Казахстан и страните от ОНД, за което говорят приетата през 2014 г. Национална стратегия за българските граждани и историческите български общности по света и новата Програма на Правителството за българите в чужбина за периода 2017-2021 г. За ефективната им реализация

обаче е необходимо точно прилагане на приетите досега нормативни документи за работа с българските общности зад граница, чието приемане през годините е резултат от усилията и на гражданския сектор в България, както и на българските обществени организации в чужбина. За съжаление трябва да констатираме, че се наблюдава неспазване на действащата законова и подзаконова нормативна база. За пореден път настояваме за точно изпълнение и спазване на българското законодателство и по-специално на законите и нормативните актове за работа с българите зад граница. Според нас е необходимо и актуализиране на някои документи, както и приемане на нови в съответствие с новите реалности.

След обобщаване на направените по електронен път предложения от България и чужбина и обстойни дискусии и анализ на актуални проблеми на сънародниците ни в Украйна, Молдова, Русия, Казахстан и други страни на кръглата маса искаме да поставим пред Вас следните акценти:

I.Приветстваме дългогодишната политика на страната ни за улеснено предоставяне на **българското гражданство на основание български произход**, която приобщава хиляди наши сънародници към страната на предците им и в същото време сме длъжни да посочим някои проблеми, нерешаването на които е в състояние да торпилира заложените в законодателството добри намерения:

1. Настояваме да се спазва срокът от 12 месеца за придобиване на българско гражданство на лица от български произход, както е заложено в чл. 35 на Закона за българското гражданство (ЗБГ). Също така настояваме насрочването на интервюто, което се провежда с молителя за българско гражданство съгласно чл. 29, ал. 3 на ЗБГ, да става на следващия ден след приемането на документите. Това е наложително, защото така, както се процедира през последните години – кандидатите за българско гражданство да се викат на интервю от 3 до 15 месеца след подаването на молбата, се създават трудности за кандидата – налага се да посещава България два пъти за една и съща процедура – кандидатстване за българско гражданство и това е свързано с допълнителни разходи и почти седмица загуба на време и като цяло удължава времето от подготвянето на документите до получаването на указ за придобито българско гражданство. Въвеждането на практиката за онлайн запазване на час за прием в Министерството на правосъдието /МП/ не е решение на гореописания проблем.

2. Настояваме удостоверенията за български произход да се издават от Държавната агенция за българите в чужбина /ДАБЧ/ до 1 месец след подаването им, а за новоприетите студенти – при пристигането им в България, за което документите биха могли да бъдат събирани предварително – по време на кандидатстудентската кампания, в която участва и представител на ДАБЧ.

3. Отчитаме затрудненията на Министерство на правосъдието и ДАБЧ за решаване на горните въпроси поради недостатъчното им кадрово осигуряване и предлагаме подсилване на звената натоварени с тази дейност, чрез назначаване на необходимия допълнителен брой служители.

4. Предлагаме на Министерството на правосъдието и ДАБЧ да бъдат предоставени подходящи помещения, където кандидатите за подаване или получаване на

документи с номера, издадени в същия ден да изчакват реда си /по подобие на НАП, КАТ и др./ и да се прекрати практиката те да чакат на студ и пек пред входа на двете ведомства.

5. Предлагаме МП и ДАБЧ да изготвят подробна брошура с указания за конкретните стъпки и необходимите документи за придобиването на българско гражданство.

Нерешаването на тези проблеми създава предпоставки за възникването на корупционни схеми – за по-бързо насрочване на интервю, за по-бързо подаване на молба за документ за български произход и по-бързото получаване на готовия документ.

II. Приветстваме най-успешната и ефективна политика на страната ни спрямо българите зад граница – тази в областта на образованието и науката. От 1993 година обучението на студенти, специализанти и докторанти от диаспората в Молдова и Украйна е регламентирано с Постановление 103 на Министерски съвет, което през годините е актуализирано, за да отговори на променящите се житейски реалности. Удовлетворени сме от значителното увеличение на броя на приеманите студенти през 2016 г. на 1000 души. Някои промени в дейността обаче се отразяват негативно, а именно:

1. От над 10 години не се провеждат едномесечни курсове по български език с новоприетите студенти, преди началото на учебната година. Освен специализираните познания, които студентите получаваха по конкретната учебна терминология и подобряването на българския им език, това пребиваване в страната даваше възможност за уреждане на някои административни въпроси като настаняване в общежитие, регистрация и получаване на документ за продължително пребиваване.

2. Пристигайки непосредствено преди началото на учебната година, студентите от Молдова и Украйна са принудени в движение да се ориентират какви стъпки да предприемат, срещат и препятствия, за преодоляването на които не са подготвени. Призоваваме Министерството на образованието и науката /МОН/ да се върне към съществуващата преди над 10 г. добра практика като висшите училища поемат тези функции.

3. Апелираме резултатите от конкурсните кандидатстудентски изпити да се обявяват не по-късно от 20 юли за първо класиране и 5 август за второ класиране, за да не възникне опасност кандидатстващите да провалят учебната си година и да имат възможност за обучение и в страната, в която живеят, предвид сроковете за записване в техните университети.

4. Настояваме да се постигне договореност за разумен компромис по отношение на сроковете за издаването на визи за обучение – произходът и документите са проверени и уточнени от комисията, пристигаща в съответната страна, за да не се стига до фатални закъснения за учебната година, а също така и при магистратурите. Тоест новоприетите студенти, специализанти и докторанти от Молдова и Украйна

да могат да получават визи не в края на октомври, а преди започването на учебната година – най-късно до 30 септември.

5. Да се увеличи броят на предвидените по ПМС 103 летен отдиш на деца на нашите сънародници от различните страни и региони за двуседмичен отдиш в базите на МОН съгласно чл. 8 на Постановление 103 на МС. Предлагаме при възможност българчетата от чужбина да почиват заедно с деца от България.

6. Приветстваме полаганите системни усилия на българските държавни институции за съхраняването и функционирането на Тараклийския държавен университет, в т.ч. и подкрепата от страна на Русенския и Великотърновския университет.

7. Във връзка с приетия нов закон на Украйна „За образованието“ предлагаме да се подпише специална спогодба с Украйна за гаранциите по изучаване на български език в училищата с контингент учащи се от български произход, граждани на Украйна, в която да се регламентира минималният брой часове седмично по изучаване на български език, литература и история – минимум 4 часа седмично.

8. Да не се лишават училищата, в които се преподава български език и литература, но които са в системата на образованието на други държави, от участие в програмата "Роден език и култура зад граница", защото това не е финансиране на училището, а на българското в него. Без тази, макар и минимална помощ от страна на българската държава, поддържането и провеждането на пробългарска политика е много трудно, да не кажем – почти невъзможно.

8. Предвид ролята и значението на Украинско-българския регионален многопрофилен лицей в Запорожка област като стожер на пробългарската политика в Украйна да се подпише протокол между МОН на България и Украйна, в който да се регламентира неговото подпомагане, като се търсят и други възможности за подкрепа. Предлагаме подобен подход и към други важни за България училища като Българския теоретичен лицей „Васил Левски“ в Кишинев и Музикалния колеж в гр. Твърдица, Молдова.

9. Да се настоява за стриктно изпълнение на клаузите на подписания протокол за Болградската гимназия „Г. Раковски“. Предвид нейното историческо значение смятаме, че тя трябва да бъде обект на специално внимание от страна на всички български институции.

10. В член 6 на ПМС № 103 се регламентират летни двуседмични квалификационни курсове с учители (600 души), студенти (480 души) и средношколци (600 души), общо 1680 души на година, което задоволява нуждите на нашата диаспора в Молдова и Украйна. От 1990 г. до днес в институти за усъвършенстване на учители в София, Варна, Габрово и Стара Загора минаха квалификационни форми повече от 12 хиляди наши сънародници. Преди години Стара Загора се отказа от тази дейност, научаваме, че и Габрово и Варна през тази година също не желаят да извършват такова обучение през летните месеци в следващите години. Остава само в София – Департамента за информация и усъвършенстване на учителите, но капацитета на този Департамент е максимум 200

души на година (ограничени възможности на преподавателски екип и общежитие). Необходимо е спешно МОН да възложи обучението по точка 6 от ПМС № 103 на два или три университета за лятото на 2018 г. и следващите години.

11. Настояваме да се реши въпросът за зачитане на трудовия стаж на командированите в българските общности в Молдова и Украйна преподаватели по български език, музика и български народни танци. Да се вземе предвид практиката от '90-те години, когато те са осигурявани на минимална работна заплата от МОН. Досегашната практика по тези въпроси ще води до липса на желаещи да работят особено в Бесарабия и Таврия.

12. Олекотяване на бюрократичната процедура в МОН при конкурсите за учители за българите зад граница, като да се дава възможност по-млади хора или безработни да кандидатстват в конкурсите. Критериите за назначаване на учителите да се определи така, че да се търси способният, ентузиазираният; да отпаднат някои задължителни изисквания, които нямат съществено значение.

12. По-голяма грижа и подкрепа от страна на МОН за делегираните преподаватели – служителите в министерството биха могли да се интересуват (за Украйна) къде ще живее преподавателят – проблемът не е лек.

12. Да се организират два пъти годишно срещи на делегираните преподаватели за споделяне на практики и проблеми.

12. МОН да възложи и финансира изготвяне на помагала, подходящи конкретно за училищата, в които учат бесарабските и таврийските българи. Българските учебници не са адаптирани за работа с тези деца.

12. България да подпомогне осигуряването на детските градини в Молдова и Украйна с детски книжки.

12. МОН да договори с университетите подобряване на битовите условия, при които се настаняват студентите.

13. Със 103-то постановление чрез МОН да бъдат запознати ръководствата на всички университети, които да следят и контролират неговото изпълнение, когато администрацията, поради различни причини не е наясно с неговото съществуване и съответните особености, отразяващи държавната политика.

14. През 2018 г. изтича срокът на Протокола за сътрудничество и обмен между Министерствата на образованието и науката на Украйна и България. Предлагаме в следващия Протокол министерствата да делегират на своите структури по места правата да подписват документите, необходими на специалистите командировани от МОН на България за дългосрочното им пребиваване в Украйна.

15. Предлагаме в новите двустранни протоколи с Молдова, Украйна, Казахстан и др. да бъде увеличен броят на разменяните студенти, докторанти и специализанти, като бъдат ясно посочени ежегодните параметри на обмена, като също в тях се регламентира и приемането на по трима абитуриенти от Приморския лицей, независимо от етническия им произход, победители в олимпиади и успешно

усвоили българския език, Болградската гимназия, Българския лицей в Кишинев и Музикалният колеж в Твърдица.

16. Да се разработи нормативен акт, подобен на ПМС №103 за подпомагане на чуждестранната българистика, в който да бъде регламентирана ролята на институтите при БАН и университетите в България и обучението на научната дейност на млади учени, занимаващи се с проблематиката на българските общности.

17. Също така да се разработи нормативен документ по подобие на ПМС №103 и №228, който да даде възможност на самоопределилите се като българи от страна на бившите съветски републики, същите права, както за бесарабските, таврийските и македонските българи.

III. **Демографската криза** е факт, който отдавна безпокои цялото българско общество. Досега бяха изработени два варианта на проекти на стратегия и Закон за трайно заселване на българи от чужбина в България /първите още през 2000 г./. Предлагаме тези документи да се разархивират, актуализират и придвижат, за да се приеме нова **Стратегия и Закон за трайно заселване на българи от чужбина в България**. Това би решило и въпроса с необходимостта от работна ръка в много сектори на трудовия пазар.

1. Предлагаме да се проучи законодателството на Полша по издаването на карта на поляк, която би могла да замести издаваните от ДАБЧ удостоверения за български произход и би улеснило устройването на сънародниците ни на територията на България.

2. Приветстваме договореното с Молдова откриване на Българско консулство в гр. Тараклия, което несъмнено ще подпомогне културните и просветни структури на българската общност в града и региона.

3. Приветстваме усилията на ред български дипломати за защита на българските национални интереси, в това число и за защита на правата на българите в чужбина, като едновременно с това обръщаме внимание на високомерното и нелюбезно отношение на някои служители в български мисии спрямо сънародниците ни.

4. В някои случаи (например от Запорожка област) българите пътуват до българските представителства на разстояние от над 500 км. Във връзка с това предлагаме да бъде открита Консулска канцелария в гр. Запорожие, като се има предвид голямата българска диаспора в Таврия, а също и големите финансови разходи на нашите сънародници при пътуванията до Посолството в Киев и до Генералното консулство в Одеса. Такава канцелария преди 15 г. действаше в гр. Донецк. Друго временно решение на въпроса е провеждането на консулски дни, след приключването на кандидатстудентската кампания.

5. В България да се направят необходимите постъпки при облекчени условия сънародниците ни от Молдова и Украйна да могат да получават трудови визи за

България, както това вече са направили за сънародниците си в тези две страни Полша, Унгария, Румъния и др.

6. Настояваме пред украинските власти да се постави въпросът за подписване на Споразумение за двойно гражданство.

7. В България да се направи регистър на свободните работни места (коя фирма или завод, какви професии, в кой град и при какво заплащане и условия) и тази информация да бъде изпратена в българските консулства, които да дават направления на желаещите да работят в България.

8. Да се потърсят кметове на общини, които могат да предоставят жилища на бесарабски, таврийски и кримски българи на ниски цени или безплатно. Да се потърсят също така от кметове, така и от президента на фирми, които да им предложат работа. Да се стимулират кметовете или бизнесмени по подходящи и възможни начини.

IV. Настояваме пред молдовските и украинските власти да бъде поставен категорично въпросът: етническите българи в тези две държави да могат да избират свободно имената на децата си в съответствие с българските именни традиции, а не да бъдат заставени да дават имена на децата си съгласно молдовската или украинската именни традиции.

V. Предлагаме през 2018 г. да се организира в България световен събор на българите по подобие на Роженския събор от 2000 г.

Гражданските организации и гражданите, участници в днешния форум изразяваме безпокойството на много българи относно провеждането на политиката спрямо българите зад граница. Освен това сънародниците ни от Молдова, Украйна и други страни от ОНД и Източна Европа се обръщат към нас за съдействие по повдигнатите по-горе въпроси.

Като родолюбиви организации и отговорни граждани, които ценят полаганите до момента усилия на българската държава, очакваме да получим своевременно отговор кога и какви действия ще бъдат предприети във връзка с изложените по-горе въпроси и най-вече за взетите мерки за съхраняването на политиката на България сред общностите ни в чужбина.

София, 28 октомври 2017 г.

№	ИМЕ ПРЕЗИМЕ ФАМИЛИЯ	УЧАСТНИК В КРЪГЛАТА МАСА: АДРЕС, ТЕЛЕФОН, ЕЛ. ПОЩА
①	Росица Николова	Таброво, бул. "Трън март" 76, вх. 5 rositsa_nikolova@mail.bg
②	Никола Караиванов	1619 Сосрия, бул. Цар Борис II № 224, karavananov_n.b@abv. Журел
③	проф. Николай Червенков	chezdensof@mail.ru Сосрия, ул. "Цветница", вх. 20
④	Тенка Кутева	0886497278 e-mail: tsenna-az@abv.bg
⑤	Николай Ников	n-nikov@abv.bg 0888379534
⑥	Тенка Демирева	demireva@mail.bg 0887642854
⑦	Лидия Каврекова	lekavrakova@abv.bg 0895924092
⑧	Живко Бъзвараов	0888/551-551 zhivko.bachvarov@gmail.com

№	ИМЕ ПРЕЗИМЕ ФАМИЛИЯ	УЧАСТНИК В КРЪГЛАТА МАСА: АДРЕС, ТЕЛЕФОН, ЕЛ. ПОЩА
9	Иван Тетков Иванов	гр. Сливен, тел 0896 788862 e-mail: ip_ivanov@abv.bg обществен съвет за сътрудничество с бесприлично-табачически маспер
10	Наталия Сергеевна Красно	гр. Мелитопол, Украйна, Т. 0576626081 e-mail: nk.telida@gmail.com Член на управителния съвет на Регионал- но дружество за одобрение и-ра Балкан- ският подпористакия и др. пер. уел.
11	Дарина Александров Попяева	тел. +38063 5446126 e-mail: d.polyakova@gmail.com
12	Петър Петров Добрев	тел. +38098 8118244 e-mail: dobnev91@mail.ru Украйна, Одесска област, Армушки район, с. Островное (Табата), гр. Булгар-Вълканов, 81
13	Мария Билга	тел. +359 898251144 e-mail: mziavunova@abv.bg
14	Мария Трулева	Тел. +38062 556 78 55 trakya@ukp.net Офисно Областно дружество "Тракия"
15	Татяна Караванова	Тел.: 0886 02 98 22 tan4akataivanova@abv.bg
16	Григор Григоров	+359890400761 ЮЗУ "Н. Рипски" Rogirg@ABV.BG

№	ИМЕ ПРЕЗИМЕ ФАМИЛИЯ	УЧАСТНИК В КРЪГЛАТА МАСА: АДРЕС, ТЕЛЕФОН, ЕЛ. ПОЩА
17	Веселин Хубанов Хубанов	София, т.к. "Младост" 1 д-зв. 117 0898 415242 veshkovbanov@yahoo.com
18	Александър Емилов Мишинов	София, България 0988 934 359 alex@icweb.biz
19	Благовест Негулов	София - 1421, г. Милчи камък 30 0888 057 308 BNA2002@MAIL.BG
20	Наталья Димитрова Деренжи	София, ул. Родопски извор 24 0897 846241 naty22@abv.bg
21	Евгений Асенов Демиев	Кр. по м-на "Израи. бл. 232, вх Б, кв 34 0218215960 0884092404
22	Олга Колот	Чиратна, г. Николаев г. Терновия, kolotol2311@gmail.com
23	Ольга Борисова	поетеса и антропоса, педагог автор на учебно помагало - помагало курс
24	Владимир Венце	ИЕФЕМ - БАН vladimir.pence@ieffem.bas.bg

№	ИМЕ ПРЕЗИМЕ ФАМИЛИЯ	УЧАСТНИК В КРЪГЛАТА МАСА: АДРЕС, ТЕЛЕФОН, ЕЛ. ПОЩА
25	Нико ГЕОРГИЕВ СТОЯКОВ	София - 0883931038
26	Георгий Сергеевич Карпов	София Karrov21g@gmail.com 0896390401
27	Борислав Бурчан	София borislav@yahoo.com 0888582088
28	Кети Генчева	гр. Твърдица, gencheva_i@abv.bg
29	Инна Манасиева	гр. София, ж.к. Христо Смирненски бл. 74 Б innamanasieva@abv.bg